הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף. להכי נקט זכר דקרב הוא עצמו עולה ולפי הוה נקט נמי כהמה סתם הוי ממיעל דנקבה קדוש קדושת הגוף וקרב שלמים ומשעין ליה לר' יהושע במסכת שקלים (דף ו.) ומייתי לה בתמורה פרק אלו קדשים (דף כ.) במקדיש נכסיו זכרים עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לנרכי שלמים ויביא בדמיהם עולות ומיהו נראה לר' אליעזר נמי דלמר סתם זכרים ימכרו לנרכי עולות ונקבות ימכרו לנרכי שלמים ודמיהם יפלו לנפלי נכסים לבדק הבית (ז) כפי מה שהיה רגיל ר"ל מתפלא סתם בהמות פירקין המקדיש זכר אין קדוש קדושת הגוף לו קשה ליה מידי ממתני' דקדלים דיש למלק אין מקדיש נכסיו סתם לפירים בהדיא לדמיו: **גמר** העברה. מני (ז) למימר סתם סתם מקדשים ולפי שהמעשר וכסול שוין בכמה עניינים נקטיה: **הקישן** הכתוב (נדרים. מיהו מן (כן) הכריחא בתמורה פרק אלו קדשים (דף יז:) ובכל מקרא כן בפני עצמו ולקמן (דף טו:) בשמעתין יש בריחא אחרת דמקדש תמורת וולדות מזכר ונקבה ופליגיא אתנא דבי רבי ישמעאל דהכא כדמפרש בתמורה (דף יז:) וכן פי' לקמן בקונטרס והוסק מנא נמי נקדש שפיר ז) **שהקיש** תמורות וולדות לגוף הקרבן דבגוף הקרבן חיילי תם זכר ותם נקבה אלא לענין הקרבן דתמורה דכתיב נמי תמורות וולדות ומהשתא לא ליכא למיפק לעולת המקיף תמורתו לו: **טוב** ברע מיבעיא. כ) הך סוגיא דס"ק דתמורה (דף טו.) ובכל סבר מין מזהירין (עוסקין) מן הדין ודיים תתם בע"פ ותיבי לא תשיב ליה דילמ דמי גרעי ונקט הכא דהכא לתיבי לפי שפשוט לו יותר וכהאי גוונא מיכא בפ"ק דקדושין (דף ל:) גבי מין רוחין את הנגעים אלא ביום ומייתי עלה דהכא לתיבי ביום ולא בלילה ובפרק קמ"ל רבא דאפי' כי אלו לאוירי ז) ואין לתמוה מהא דתלו נפרעין (סנהדרין עו.) מיכא מיפקא גבי נתו מתוסתו דאמר ר"ע ג) אם נתו עגום על נתו לא כל שכן ומשני ליה (לו) תיבי גזלי מילתא טפי מרבית ז) (ולפ) גמרינן מהדדי ג) דגבי תמותו אינטריך קרא לכולי עלמא לבת מיבעיא ליה ומה לפי שהוא בכלל אלו לא תמעיט ולא תוסיף מן הדין אלא אמר קרא מיבעיא ליה ומה לפי שהוא בכלל אלו לא תמעיט ולא תוסיף אלא אפי' בדבר

זו דברי רבי שמעון. למאי נפקא לה מהכי? אמר רב כרבי שמעון בן לקיש דאמר לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה מזבח היו בכלל העמדה והערכה מה להלן בכור אף כאן בכור. ורבנן? הא כתיב ואיל פטורין מן הבכורה ומן המתנות בו'. בשלמא למאי דלא כתב קרא תו ואיל אין פודין אותו ואת בנו נוהג בו ומלבו מותר ולעיל בסוף פ"ק (דף יב.) דרשינן נמי מה להלן אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין ותימה מנלן כל הני דרשות דלמא להלן ואיל כתובין וכולהו לריבי כדמפרש לקמן פרק פסולי המוקדשין (דף נג.) ת וי"ל דהתם נמי מפרש מד לגכורה ומתנות והיינו כדמפרש הכא מד מלבי אסור ונ"מ דלא הוה מצי לשנויי כדשנינן לקמן ואוליי דגרסי הלכן ג) (מד לגכורה) מד לבדלבי ילמק ורבי מושעיא כמו שמפרש ר"ת המרגיע והמניגיו שור של פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד הן ועשאן הכתוב שני גופים והיינו מלבי ואיל דחד שור ואיל דחד שור לפסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים וכשמניגו לבדו כאילו מנגיע משום בלמים ואיל דחד מד לבדלבי עקיבא דמתיר אפי' לעובד כוכבים או לבדלבי אלעזר הקפר פ' שני דמולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה אף שלמי כן ואיל דחד מלמי דחד לחין ואיל דחד לחין פודין ואלבו אותר ואותו ואת בנו לבעי למידרש מי לאו אף על גב דלא כתיב ואיל דלדשין מייתי בכורה ומתנות דמשמע שרוצה ליתן לה כתיב אף לחייב על חלבה ואותו ואת בנו דמפרש בין לאולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו ובמקום דקאמר וולבן והלבן היכי דמי לי דבר מאיל ואידך צבי ואיל חד לבדר' עקיבא וחד לבדר' אלעזר הקפר ור"ע מפיק פטורה דבכור' ומתנות מחד דצבי פטור משניהם ואייתר ליה איל לבדר' אלעזר והא דבעי למדרש מניה אי לאו אף דאין אותו ואת בנו נוהג בו והלבו מותר היינו מההוא צבי ואיל דדרשינן מניה בכורה ומתנות דמשמע ליה ליתן לו כל דין חיה: ת וצריך לחלק וכו'. וז"ל תוס' חיצוניות ואו' הר"ר מנוח דלא דמי דהתם לא אסרה תורה בפי' גיזה אבל הכא דקרא כתיב למיסר חלבו בפי' לא שייך לומר אהדדי' לאסוריה קמא לכרת כיון דאיכא היקישא ובזה ניחא פי' הרב יוסף מאורלינש בטעם כעיקר בפ' גיד הנשה ושם פי': וז"ל הרא"ש ז"ל וי"ל דלא דמי דהתם דרשינן תזבח זבימה התרתי לך ונשארה באיסור' הא' אבל הכא מהיקשא אפקיה לגמרי ואח"כ הזהיר על חלבו וה"נ אמרינן גבי גיעולי עובדי כוכבים דאשתרו כשהתיר הכתוב טעם לפגם כגון נבילה מוסרחת וכי הדר אסר גיעולי עובדי כוכבים במדין איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות (עי' בתוס' זבחים ע"א):

ג) אי מה צבי ואיל חלבן וכר'. ק"ל אמאי לא פריך אי מה צבי ואיל ד) חלבן מותר וכו' וכ"מ ה"נ והא תנן במתני' וולדן וחלבן אסור ונ"מ דלא הוה מצי לשנויי כדשנינן לקמן ואוליי דגרסי חלבן ג) ומחלבו קא פריך מיהו קשיא לן דהא קאמר בתר הכי דכי כתיב כרת אאוכל וכו' ומשמע דחלבן גרסי'. גליון תוס' חיצוניות: ג) דת"ר תזבח ולא גיזה וכו'. וה"ה לעבודה נמי דממעטינן מהאי קרא דשניהם שוים. תוספות חיצוניות: ד) בשר ולא חלב. הקשה ר"ן דהא בת"כ בפ' שמיני דריש חלבא פסולי המוקדשין אסור ממפריסי הפרסה טמא ואין לומר דהא דקאמר הכא ולא חלב היינו לחלוב דוקא אסור כמו לגזוז דאסור ואפ"ה גיזה שריא וכן לחלוב אסור וההלב שרי אי לאו דת"כ דהא בחולין שרי ש"מ דמקרא דהכא דריש אסור בחלב גופיה וי"ל דבת"כ איצטריך עיקר קרא לתמור' פסולי המוקדשין ובת"כ פ' שמיני פ"י. גליון תוס' חיצוניות: ז) וי"ל דהתם נמי וכו' וז"ל הרא"ש לקמן בפרק כל פסולי המוקדשין וי"ל דג' צבי ואיל כתיבי מחד מינייהו דרשינן שפטורין מן הבכורה ומן המתנות חד מצבי וחד מאיל ואידך צבי ואיל חד לבדר' עקיבא וחד לבדר' אלעזר הקפר ור"ע מפיק פטורה דבכור' ומתנות מחד דצבי פטור משניהם ואייתר ליה איל לבדר' אלעזר והא דבעי למדרש מניה אי לאו אף דאין אותו ואת בנו נוהג בו והלבו מותר היינו מההוא צבי ואיל דדרשינן מניה בכורה ומתנות דמשמע ליה ליתן לו כל דין חיה: ז) ורצריך לחלק וכו'. וז"ל תוס' חיצוניות ואו' הר"ר מנוח דלא דמי דהתם לא אסרה תורה בפי' גיזה אבל הכא דקרא כתיב למיסר חלבו בפי' לא שייך לומר אהדדי' לאסוריה קמא לכרת כיון דאיכא היקישא ובזה ניחא פי' הרב יוסף מאורלינש בטעם כעיקר בפ' גיד הנשה ושם פי': וז"ל הרא"ש ז"ל וי"ל דלא דמי דהתם דרשינן תזבח זבימה התרתי לך ונשארה באיסור' הא' אבל הכא מהיקשא אפקיה לגמרי ואח"כ הזהיר על חלבו וה"נ אמרינן גבי גיעולי עובדי כוכבים דאשתרו כשהתיר הכתוב טעם לפגם כגון נבילה מוסרחת וכי הדר אסר גיעולי עובדי כוכבים במדין איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות (עי' בתוס' זבחים ע"א):

ג) ר"ל אָנָּא של נקבה. ד) נראה דר"ל דגלסי' אָנָּנָן בשני קמצין.

שיטה מקובצת

רבינו גרשום (המשך)

דת"ר. אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל מה צבי פטור מן הבכורה דכתיב בבקר ובצאן הזכר תקדיש וגו' ולא מצבי: אף פסולי המוקדשין פטורין. דפרשה זו מיירי בפסולי המוקדשין דכתיב הטמא והטהור דאע"ג דפסולי המוקדשין נינהו כיון דקדם הקדישן למומן עדיין יש להן קדושה ופטורין מן הבכורה הואיל ונקדשו קדושת הגוף קודם שהוממו: אוציא אני את הבכורה. שיפטרו מן הבכורה ולא אוציא את המתנות אלא יתחייבו במתנות: ומאי שנא. דלפטרו מבכורה וליחייבו במתנות אילימא משום דבכורה קילא דאינה שוה בכל שאין בכור אלא זכר אבל מתנות נוהגות בין בזכרים בין בנקבות ת"ל איל להכי כתיב איל דפטור דכתיב אם שור ואם שה ונתן לכהן וכו'; ת"ל אך. מיעט פסולי המוקדשין שחלבן אסור; א"ל למאי קא מדמית להו אי פטרת להו מבכורה ומתנות קא מדמית להו לקדשין גמורין וכי קא מחייבת להו בבכורה ומתנות היכא דקדם מום קבוע להקדישן קא מדמית להו לחולין גמורין. אבל אי פטרת להו מאותו ואת בנו לא מדמית להו לא לקדשים ולא לחולין; אי הכי. חלבו נמי לא ליצטריך אך למעוטי נמי דלימא נמי למאי מדמית להו; א"ל ג) אביי ודאי לאו מילתא היא דאמרי למאי מדמית להו כו'. אלא הכי יכול למימר כי היכי דאמרת אך ולא חלבן הכי נמי אימא אך ולא אותו ואת בנו; אלא. מאי דמו דאסר הכא ודאי לא אסר אלא חלבו; אתני הקישא. דאיתקוש פסולי המוקדשין לצבי ואיל למעוטי חלבן מן כרת כי היכי דאחלב צבי ואיל ליכא כרת; ואתני קרא. רק את דמו לא תאכל למיקם עליה בלאו בעלמא ולא בכרת; להכי. כתיב חלבו בלשון דמו לומר לך מה דמו דצבי בכרת אף חלב פסולי המוקדשין בכרת; והא תנא

זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו מיבעיא ליה אמרי רב כרבי שמעון בן לקיש דאמר לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה מזבח היו בכלל העמדה והערכה מה להלן בכור אף כאן בכור. ורבנן? הא כתיב ואיל פטורין מן הבכורה ומן המתנות בו'. בשלמא למאי דלא כתב קרא תו ואיל אין פודין אותו ואת בנו נוהג בו ומלבו מותר ולעיל בסוף פ"ק (דף יב.) דרשינן נמי מה להלן אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין ותימה מנלן כל הני דרשות דלמא להלן ואיל כתובין וכולהו לריבי כדמפרש לקמן פרק פסולי המוקדשין (דף נג.) ת וי"ל דהתם נמי מפרש מד לגכורה ומתנות והיינו כדמפרש הכא מד מלבי אסור ונ"מ דלא הוה מצי לשנויי כדשנינן לקמן ואוליי דגרסי הלכן ג) (מד לגכורה) מד לבדלבי ילמק ורבי מושעיא כמו שמפרש ר"ת המרגיע והמניגיו שור של פסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים וכשמניגו לבדו כאילו מנגיע משום בלמים ואיל דחד מד לבדלבי עקיבא דמתיר אפי' לעובד כוכבים או לבדלבי אלעזר הקפר פ' שני דמולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה אף שלמי כן ואיל דחד מלמי דחד לחין ואיל דחד לחין פודין ואלבו אותר ואותו ואת בנו לבעי למידרש מי לאו אף על גב דלא כתיב ואיל דלדשין מייתי בכורה ומתנות דמשמע שרוצה ליתן לה כתיב אף לחייב על חלבה ואותו ואת בנו דמפרש בין לאולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו ובמקום דקאמר וולבן והלבן היכי דמי לי דבר מאיל ואידך צבי ואיל חד לבדר' עקיבא וחד לבדר' אלעזר הקפר ור"ע מפיק פטורה דבכור' ומתנות מחד דצבי פטור משניהם ואייתר ליה איל לבדר' אלעזר והא דבעי למדרש מניה אי לאו אף דאין אותו ואת בנו נוהג בו והלבו מותר היינו מההוא צבי ואיל דדרשינן מניה בכורה ומתנות דמשמע ליה ליתן לו כל דין חיה: ז) ורצריך לחלק וכו'. וז"ל תוס' חיצוניות ואו' הר"ר מנוח דלא דמי דהתם לא אסרה תורה בפי' גיזה אבל הכא דקרא כתיב למיסר חלבו בפי' לא שייך לומר אהדדי' לאסוריה קמא לכרת כיון דאיכא היקישא ובזה ניחא פי' הרב יוסף מאורלינש בטעם כעיקר בפ' גיד הנשה ושם פי': וז"ל הרא"ש ז"ל וי"ל דלא דמי דהתם דרשינן תזבח זבימה התרתי לך ונשארה באיסור' הא' אבל הכא מהיקשא אפקיה לגמרי ואח"כ הזהיר על חלבו וה"נ אמרינן גבי גיעולי עובדי כוכבים דאשתרו כשהתיר הכתוב טעם לפגם כגון נבילה מוסרחת וכי הדר אסר גיעולי עובדי כוכבים במדין איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות (עי' בתוס' זבחים ע"א):

ג) אי מה צבי ואיל חלבן וכר'. ק"ל אמאי לא פריך אי מה צבי ואיל ד) חלבן מותר וכו' וכ"מ ה"נ והא תנן במתני' וולדן וחלבן אסור ונ"מ דלא הוה מצי לשנויי כדשנינן לקמן ואוליי דגרסי חלבן ג) ומחלבו קא פריך מיהו קשיא לן דהא קאמר בתר הכי דכי כתיב כרת באוכל וכו' ומשמע דחלבן גרסי'. גליון תוס' חיצוניות: ג) דת"ר תזבח ולא גיזה וכו'. וה"ה לעבודה נמי דממעטינן מהאי קרא דשניהם שוים. תוספות חיצוניות: ד) בשר ולא חלב. הקשה ר"ן דהא בת"כ בפ' שמיני דריש חלבא פסולי המוקדשין אסור ממפריסי הפרסה טמא ואין לומר דהא דקאמר הכא ולא חלב היינו לחלוב דוקא אסור כמו לגזוז דאסור ואפ"ה גיזה שריא וכן לחלוב אסור וההלב שרי אי לאו דת"כ דהא בחולין שרי ש"מ דמקרא דהכא דריש אסור בחלב גופיה וי"ל דבת"כ איצטריך עיקר קרא לתמור' פסולי המוקדשין ובת"כ פ' שמיני פ"י. גליון תוס' חיצוניות: ז) וי"ל דהתם נמי וכו' וז"ל הרא"ש לקמן בפרק כל פסולי המוקדשין וי"ל דג' צבי ואיל כתיבי מחד מינייהו דרשינן שפטורין מן הבכורה ומן המתנות חד מצבי וחד מאיל ואידך צבי ואיל חד לבדר' עקיבא וחד לבדר' אלעזר הקפר ור"ע מפיק פטורה דבכור' ומתנות מחד דצבי פטור משניהם ואייתר ליה איל לבדר' אלעזר והא דבעי למדרש מניה אי לאו אף דאין אותו ואת בנו נוהג בו והלבו מותר היינו מההוא צבי ואיל דדרשינן מניה בכורה ומתנות דמשמע ליה ליתן לו כל דין חיה: ז) ורצריך לחלק וכו'. וז"ל תוס' חיצוניות ואו' הר"ר מנוח דלא דמי דהתם לא אסרה תורה בפי' גיזה אבל הכא דקרא כתיב למיסר חלבו בפי' לא שייך לומר אהדדי' לאסוריה קמא לכרת כיון דאיכא היקישא ובזה ניחא פי' הרב יוסף מאורלינש בטעם כעיקר בפ' גיד הנשה ושם פי': וז"ל הרא"ש ז"ל וי"ל דלא דמי דהתם דרשינן תזבח זבימה התרתי לך ונשארה באיסור' הא' אבל הכא מהיקשא אפקיה לגמרי ואח"כ הזהיר על חלבו וה"נ אמרינן גבי גיעולי עובדי כוכבים דאשתרו כשהתיר הכתוב טעם לפגם כגון נבילה מוסרחת וכי הדר אסר גיעולי עובדי כוכבים במדין איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות (עי' בתוס' זבחים ע"א):

ג) ר"ל אָנָּא של נקבה. ד) נראה דר"ל דגלסי' אָנָּנָן בשני קמצין.

תורה אור השלם

1. רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר בִּבְרָכְתְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטְּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כִּצְבִי וְכָאַיָּל: דברים יב טו
2. רַק אֶת דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם: דברים טו כג
3. כִּי כָּל אֹכֵל חֵלֶב מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה אִשֶּׁה לַייָ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז כה

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה זו דברי ר"ש וכו' והערכה דתנן ר"ש וכו' לפ היו בכלל מכלל דקדש וכו' פעמ"ג דקדשי מזבח נינהו ס"ע ותמ"כ מ"ש אבל מכמים ות"ש לפילו מיהו וכו' כרבנן דקתני קטיפא וכו' מתו יקברו אלמא לקדש וכו' העמדה והערכה ס"ד ותמ"כ מ"ש מדקתני סיפא גבי קדם וכו' קדישין במומן ס"ד ותמ"כ מ"ש ממאי דתנא דמתני' וכו' והעריך לוסף ס"ד ותמ"כ מ"ש ל"ב דטעמא דמתני':

מוסף רש"י

דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. פלא למימה ושעון קבוצ לאחר מיתה (תמורה יז.). **אך חלק.** אכין וכקון מיעוטין (ערובין קח. פסחים ה. שם עא. שבועות יג.). **תזבח.** לק בכל אות שפסל המוקדשין לאחר פדיון הכתוב מדבר (לעיל ו:).

רבינו גרשום

זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו: אמרי רב. סבר לה כריש לקיש דאמר בסוף מסכת תמורה לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל [העמדה והערכה] קדשי מזבח לא היו: ולא מיתוקמא. הא מתניתין דבכורות כרבנן משום סיפא דקתני אבל קדם הקדישן לומן אם מתו יקברו ואי רבנן כיון דאמרי דקדשי מזבח לא היו אם מתו יפדו אביבי למתני וכר' שמעון מיתוקמא רישא וסיפא דהא אמר קדשי מזבח היו בכלל ההלכך כי קדם הקדש לומן יקברו אבל בבעל מום מעיקרא היינו דקדם מומו להקדשו מודה דנפדה אבל לרבנן זה וזה נפדין מיבעיא ליה: אמרי אכתי יכול נמי לאוקומא כרבנן דאמרי קדשי מזבח לא היו דממאי דהאי דקתני אם מתו יקברו משום דבעי העמדה והערכה להיכא דקדם הקדש לומן ולא אפשר דמתו: דילמא. לרבנן נמי אע"ג דאמרי קדשי מזבח לא היו משום הכי אמרינן יקברו דאין פודין את הקדשים וכר'. אבל היכא דקדם מומן להקדשן נפדין דלא חשיב כ"כ הקדש: אמרי א"כ. הוא דמשום הכי יקברו דאין פודין לכלבים ליתני אם נעשו טרפה יקברו דמשמע דאע"ג דאכתי הוו חיים ואיפשר להעמידן ולהעריכן אפי' הכי יקברו דאין פודין לכלבים אבל מדמיירי לאחר מיתה אם מתו יקברו ש"מ משום (הכי) דהוו בכלל העמדה והערכה אלא מיתוקמא כר' שמעון ולא רבנן: ואיבעי' אימא לעולם מיתוקמא נמי כרבנן ורב כר' יוחנן סבירא ליה דאמר בפ' אחרון דתמורה לרבנן אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית היו בכלל ומודין בבעלי מומין מעיקרא. אי הכי זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו איבעי למיתני אין (תני הכי [נמי]: מנהני מילי. דפסולי המוקדשין שקדם הקדשן למומן פטורין מן הבכורה ומתנות:

ע) מדברי רבינו נראה דלא גרס מלא נאו מי שמתם וכו' ורק גרס אמר ליה אביי וכו' ואולי דגס ג' דילן מלא הוא ט"ס והוא ר"ת אמר ליה אביי וכגי רבינו והוא הנכון:

חילת דאמרי מוכח ואכלה וכו'. מהכא מפיק גיזה וחלב דאסור ובשר תורמית דקרא ולפ"ז דריש ואכלת לאפוקי כלבים: **אלא דאיעבר לפני פדיון ואיתיליד לאחר פדיון.** היכי דמי אילימא דאיעבר ואיתיליד לאחר פדיון מי אמרינן דאיתיליד בקדושה ליה ולהו לא ליקרב ולא למיכלינהו בלא פדיון אבל אי לדמיהן כדמפרש לקמן מה מהא עליהן: **הא לפני פדיון.** נולדו מיקדש נמי קדשי: **מנח ה"מ.** דלפני פדיון אם נולדו קדשי: **זכר לרבות אף נקבה.** גבי שלמים כתיב (ויקרא ג) אם זכר ואם נקבה תמים ויקרא יתירא הוא מי לא אמרינן הואיל ומיעט רחמנא בעולה ממילא קבע בה זכר כדקבע בעולה נמי חזינן זכר ונקבה תו למה לי זכר לרבות ולד שלמים. ומי קשיא תיפוק ליה מאשר יהיו לך תניא תניא היא היכי דמי אילימא דאיתיליד ואיעבר מהכא ומיהכא דאיתיליד ואיעבר מהכא ומיהכא דאיתיליד ואיעבר מהכא ומיהכ

נאתויי חלבו. לתסור. ולתתויי שומטו כחוץ דמייב לה למרינן מסוס דל"ב מיבעי לן למימר בדוקין שבעין ועוד סיפא[ק] קתני לקמן השומטן כחוץ פטור. וכללא דרישא לא מצטריך לאתויי חלבו דשרי להסתפ ולדן לכגופן דמי לעובר ירך ממו הוא שרי כל שכן חלבו דמיא בעלמא

הוא: הא בעלי מומין מיפרקי. לופס שמעבדו קודם פדיון וגולדו לאחר פדיון וכגון שתפסן לשוס זבח דלאימא קודשמייהו למיתפס פדיונן וכשהוא מתפיסן לשס זבח אין מתפיסן לכל זבח שילה הא לשס לופו זבח מתפיסן. והיכי משכחת לה פירוסה הוא כלומר היכי משכחת תירוצא דמילתא דמשמע בעלי מומין נפדין ולשס זבח אחר לא יתפיסס אלא היכי עביד דמתפיסס לשס לופו הזבח ונפדין בעומן כשיפול בהן מוס: **נימא מהו שיובמת דבר הוא.** דלאחר לעיל [טו:] כוונן לכיפה והן מתים: **ואיידי דתני ריבא נפדין תמימים.** למידוס הוא דלפילו תמימים נפדיס: **והשוחטן בחוץ פטור.** סיפא[ק] דבריית[ב] לעיל [טו:] (ה) לקדשים שקדם הקדשן את מומן הקי ואפילו הכי פטור לתין חייבין על שחיטת חוץ אלא על המתקבל בפנים כדתנן בזבחים בפרק פרת חטאת (דף קיב. ועי' תוס' ד"ה ואלא). בעלי מומין בין קבועין בין עוברין שהקריבן בחוץ פטור ומפיק טעמא מהאי קרא[ע] ואל פתח אהל מועד לא הביאו הא כל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו: **רב הונא מתני חייב.** לקמתני' (יד:): **ומוקי לה בדוקין שבעין.** למתקבל בפנים הוא: **ואליבא דרבי עקיבא דאמר.** בשחיטת קדשים בפ' המזבח מקדם (דף פד.) אם עלו לא ירדו. דוקין טי"ת כגון (ישעיה מ) הטוטה כדוק שמים. ולהכי לא ירדו למין מומן נייכר כל כך הכי תנן בזבחים בפ' המזבח מקדם הרמוז לו (דף פד.) ר' עקיבא מכשיר בבעלי מומין כלומר לשס עלו לא ירדו ואמר רבי יוחנן בגמ' [שם פה:] לא הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין הואיל וכשיירן בעופות והוא שקדם הקדשן את מומן. ל"ת (ו) דוקין שיש לו מוס בעפעפים ולהכי קרי לעפעפים דוק[ו] על העין כרקיע דהכי אמרינן בספרי אגודות העין דומה לעולם קטן העפעפים[ז] כנגד הרקיע והממתן כנגד הארץ והלבן שמקיף את העין כנגד יס מוקיינוס שמוקף את העולם והשמור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה: **קדושה דחויה.** שבשר נפדו: **ויאכלו בעומן.** שמיגו על שיוממו ויאכלו לבעלים כבשר ומעשר שהן נפדין אלא נאכלין בעומן. למימ כיון דלא אלי אלי קרבי כדאמר בגמ' תמורה (דף ה: ע"ש) אך בשור וגו' הן קריבין והין תמורתן קריבין נאכלין בעומן לבעלים הבי נמי ליעבד הכי: **והא בהמה לא אלימא למיפפא פדיונה.** הילכך אמר: **מנין לתמורה פסולי המוקדשים שאמה.** כגון דלאחר שנפדו הקדשים התפיסן בתמורה דלא אלו למיקרב: **ממעלה הגרה טמא הוא.** דסיפיה דקרא כתיב טמא הוא לכם[ג] ודרשינן הכי יש לך דבר שיש בו שיעורי טהרה ומיהו זו תמורת פסולי המוקדשין: **תמא תטאות.** מפרש בתמורה (דף כא:): **לתמורת אשם.** שאתה רואה לאשם לא קרב נבילה הלכך תמורתו לא קרבה והא טמא דקרא ה"ק הניחוהו על שיהא טמא כלומר שיפול בו מוס: **כל שבחטאת אשם.** ותמורת חטאת היינו אחת מאחם חטאות אתות: **לאו ליתא.** לתין עובר בלאו: **דאיכא לאו.** לא תאכלו ממעלי הגרה[מ]: **ואבע"ח.** להכי אחת ממפריסי הפרסה דאשתני בחטאות הממות להקיש דבר הבא ממעלי הגרה תמורת פסולי המוקדשין לאחר פדיון דנפקא ממעלי הגרה לדבר הבא ממפריסי הפרסה חטאות אתות: **מתני' המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן** [יא] **ולותיהן פטורין.** מן הבכורה: [יב] **ולותיהן** שהתמורה חלה עליה קדושה בקל מהרה יותר מולד דהא ולדות שלאחר פדיון גבי ולד בעלי מומין איבא למ"ד לעיל דלא קדישה אלא לרעייה ואילו תמורת בעל מום היה נראה לר"י שקריבה לכ"ע: [ט] אי נמי תרי קראי כתיבי אלא וכו' וז"ל תוס' חיצוניות אלא כי אצטריך קרא לתמורת אשם וא"ת והלא תמורת אשם אינה אלא מדרבנן ומן התורה קריבה עולה כפי' ר"ת בהרבה מקומות ואומר ר"ת דטמא משמע שאינה קריבה כמשפטה אלא לרעייה אזלא או למיתה ונ"ל דקרוב לזה פי' הקונטרס דפירש כך וז"ל כי אצטריך קרא לתמורת אשם שתהא רועה דאשם לא קריב הילכך תמורה לא קריבה והאי טמא דקרא דקאמר הניחוהו עד שיהיה טמא כלומר שיפול בו מום עכ"ל פי' הקונטרס א"נ י"ל דהכי פירושו אלא אצטריך קרא לתמורת אשם דאזלא למיתה והדר פריך והא הלכתא גמירי לה שאזלה לרעיה מיהו ל"ע דלא משמע שהיה טועה בכך מתחלה דתיזיל תמורת אשם למיתה דלא הוה טעי אלא בהא דמפיק לה מקרא ופריך הלכתא גמירי לה לכן נראה כפירושא קמא:

ותמורה שלאחר פדיונו מתה. ופס תתמר מאי שנע מולדות דלפיעבר ומתילד לאחר פדיון דמתפיען לעיל ולד לבי ולד ג [ח] ויש לומר דולדות אין בהן קדושה אלא מכח אמן וכיון שנפדית פקעה קדושתו לגמרי כבני וכאיל ואע"ג דאיכא לאו שבתורה אין כח לאיסור מועט[ט] כזה שיחול על ולדו קדושה על הולדות אבל תמורת קדושה[י] (בהמית) וכיון דגלי קרא שאלה על בעלת מום קבוע אלה ה"ה לאחר פדיון אלא ה"ה דאין מתפיסן הא לאותו זבח מתפיסן היכי משכחת לה דמתפיסן לאותו זבח ונפדין במומן נימא תיהוי תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא ה"ה דאפילו בעלי מומין אין נפדין ואיידי דתנא רישא נפדין תמימים תנא נמי סיפא אין נפדין תמימים ואיידי דתנא רישא לכל זבח שירצה תנא נמי סיפא לכל זבח שירצה: והשוחטן בחוץ פטור: [יא] רב הונא מתני חייב ומוקים לה[יב] בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו: בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו עושה תמורה: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה ותמורתו לאחר פדיונו מתה מאי טעמא[יג] היכי ליעביד ליקרביה מבח קדושה דחויה קאתיא ליפרקה לא אלימא למיתפס פדיונה הלכך מתה מתקיף לה רב עמרם[יד] ותיתכיל במומה לבעלים[טו] וכי מה בין זו לתמורת בכור ומעשר[טז] דתנן[יז] תמורת בכור ומעשר הן וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן כבכור ומעשר ויאכלו במומן לבעלים אמר ליה אביי זה שם אמו עליו וזה שם אמו עליו זה[יח] כולו תמורת בכור ומעשר מיקריא מה בכור ומעשר במומן מיתאכלן לבעלים אף תמורתן מיתאכלא וזה שם אמו עליו תמורת קדשים מיקריא מה קדשים לא מיתכלי אלא בפדיון אף תמורתן נמי לא מיתכלי אלא בפדיון והא לא אלימא למיתפס פדיונה תניא כוותיה דרב נחמן מנין[יט] לתמורת פסולי המוקדשין שמתה תלמוד לומר[כ] ממעלי הגרה[כא] יכול אי מיבעי ליה לחמש חטאות מתות ההוא ממפריסי הפרסה טמא נפקא תניא נמי הכי מנין[כב] לחמש חטאות מתות תלמוד לומר ממפריסי הפרסה טמא חמש חטאות מתות הילכתא גמירי לה אלא כי אתא קרא לתמורת אשם תמורת אשם[כג] הילכתא היא[כד] דכל שבחטאת מתה באשם רועה אלא לעולם חמש חטאות מתות ואצטריך קרא ואצטריך הילכתא דאי מקרא הוה אמינא לרעייה קמ"ל הילכתא למיתה ואי מהילכתא הוה אמינא היכא דעבד איקרי ואכל מהני חמש חטאות איסורא איכא לאו ליכא קמשמע לן דאיכא לאו ואיבעית אימא לאקושי דבר הבא ממעלי גרה לדבר הבא ממפריסי הפרסה מה להלן במיתה אף כאן במיתה: **מתני'**[כה] **המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן**

לאתויי חלבו אמר מר אין נפדין תמימין ואין מתפיסין לכל זבח שירצה תמימים הוא דלא מיפרקי הא בעלי מומין מיפרקי לכל[ו] שירצה הוא דאין מתפיסין הא לאותו זבח מתפיסין היכי משכחת לה דמתפיסין לאותו זבח ונפדין במומן נימא תיהוי תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא ה"ה דאפילו בעלי מומין אין נפדין ואיידי דתנא רישא נפדין תמימים ואיידי דתנא נמי סיפא אין נפדין תמימים ואיידי דתנא רישא לכל זבח שירצה תנא נמי סיפא לכל זבח שירצה: והשוחטן בחוץ פטור:[ו] רב הונא מתני חייב ומוקים לה[ז] בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו: בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו עושה תמורה: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה ותמורתו לאחר פדיונו מתה מאי טעמא[ח] היכי ליעביד ליקרביה מבח קדושה דחויה קאתיא ליפרקה לא אלימא למיתפס פדיונה הלכך מתה מתקיף לה רב עמרם[ט] ותיתכיל במומה לבעלים[י] וכי מה בין זו לתמורת בכור ומעשר[יא] דתנן[יב] תמורת בכור ומעשר הן וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן כבכור ומעשר ויאכלו במומן לבעלים אמר ליה אביי זה שם אמו עליו וזה שם אמו עליו זה[יג] כולו תמורת בכור ומעשר מיקריא מה בכור ומעשר במומן מיתאכלן לבעלים אף תמורתן מיתאכלא וזה שם אמו עליו תמורת קדשים מיקריא מה קדשים לא מיתכלי אלא בפדיון אף תמורתן נמי לא מיתכלי אלא בפדיון והא לא אלימא למיתפס פדיונה תניא כוותיה דרב נחמן מנין[יד] לתמורת פסולי המוקדשין שמתה תלמוד לומר[טו] ממעלי הגרה[טז] יכול אי מיבעי ליה לחמש חטאות מתות ההוא ממפריסי הפרסה טמא נפקא תניא נמי הכי מנין[יז] לחמש חטאות מתות תלמוד לומר ממפריסי הפרסה טמא חמש חטאות מתות הילכתא גמירי לה אלא כי אתא קרא לתמורת אשם תמורת אשם[יח] הילכתא היא[יט] דכל שבחטאת מתה באשם רועה אלא לעולם חמש חטאות מתות ואצטריך קרא ואצטריך הילכתא דאי מקרא הוה אמינא לרעייה קמ"ל הילכתא למיתה ואי מהילכתא הוה אמינא היכא דעבד איקרי ואכל מהני חמש חטאות איסורא איכא לאו ליכא קמשמע לן דאיכא לאו ואיבעית אימא לאקושי דבר הבא ממעלי גרה לדבר הבא ממפריסי הפרסה מה להלן במיתה אף כאן במיתה: **מתני'[כ] **המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן**

תלמוד לומר ממעלי הגרה. והא דלרשינן בפ"ק (לעיל דף ו.) יש לך דבר שהוא מעלה גרה ואי אתה מוכלו כגון טהור שנולד מן הטמא אתם דרים מריסיה דקרא ואת אלה לא תאכלו והכא דרים מסיפיה דקרא טמא הוא לכם[ב] אי נמי תרי קראי כתיבי אלא: **אלא** כי אתא קרא **לתמורת אשם.** והכי פירושא דבריית[ג] מנין לאשם שמתות מתות וכנגדן באשם רועה וטמא הוא היינו שיעור עד שיפתק דפיקים הקונטרס: **כל שבחטאת מתה באשם רועה.** לומר רבינו אם לרעייה מדרבנן היא ולפי שאתנו אתכמים רעייה נקט בכל דוכתא באשם רועה לאל הילכתא הכי אימא בהמנת מתות הוא שיהא רועה עד שיפול בו מום ונאכל במומן לבעלים והר"י מפרש דלאו קושיא היא דהא לעיל איירי בולד בעלי מומין לאחר פדיונן דכיון דחלוק מן האם שהוא תמים והיא בעלת מום אין לו להיות קדוש כקדושת האם אלא קדושה דחויה אבל ולד מעשר דמי לאמן ואינו חלוק מאמן כלל ולהכי משתריא במומן לבעלים כדין מעשר והכא פריך מתמורה של פסולי המוקדשין לתמורת [בכור ומעשר] (והאי קרא מסתבר דמיירי לאחר פדיונן דלפני פדיונן מיהא קרבה. תוספות חיצוניות): [ג] ודרשינן הכי וכו' ואור"י דהאי קרא מסתברא דמיירי לאחר פדיון דלפני פדיון מיהא קרבה והקשה ה"ר אלחנן כיון דסברא הוא דמתה מטעמא דלעיל דלא אלימא למתפס פדיונה וא"כ קרא ל"ל ותירץ דשפיר אצטריך קרא וטעמא דר"ג דאי לא הוה אלא טעמא דר"ג הו"א דמתה כיון שאין אנו יכולין לתקן בענין אחר וקמ"ל קרא שיש עשה וצריך להכניסה לכיפה וטעמא דהכא הוי כדקאמר רב נחמן. תוס' חיצוניות: [ד] וי"ל וכו' וז"ל תוס' חיצוניות ואור"י שיש לחלק בין תמורה לולד דכיון דחלה עליו תמורה לאחר פדיון חלה עליו קדושה דחויה ומתה אבל ולד שנולד לאחר הפדיון הוי חולין גמורין שלא מצינו שום קדושה שחלה עליו ועוד נראה לר"י דהאי קרא מסתברא דמיירי לאחר פדיון מיהא קרבה. תוספות חיצוניות: [ה] ור"ת פי' דהא דאמר לעיל דלא קדישה אלא לרעייה ולא לגבי מזבח ה"מ לענין שיהא מותר לאחר פדיון אבל לענין שיהא ראוי להקרב אם יעלה בידו לקרבו קדישה ומיהו לא קדישה לגמרי דאי לא קדישה כלל אפילו לרעייה נמי לא ליקרי תמורה ולא ליקדש ולד ולד ולא ליפטר בפדיון ולא ליאכל בתורת תמורה אלא ודאי קדישה לרעייה ולגבי מזבח לא קדישה ומיהו